

Vedoucovský posudek diplomové práce Barbory Klimtové
*Skloňování maskulin s tvarotvorným základem zakončeným na obojetnou souhlásku
v současné češtině*

Diplomová práce Barbory Klimtové na formálněmorfoloogické téma má standardní strukturu. Nejprve uvádí chronologický přehled popisů deklinace maskulin zakončených na -s a -z v mluvnicích češtiny z posledního půlstoletí a v časopiseckých člancích na příslušné téma. Poté prezentuje seznam analyzovaných lexémů, sestavený jednak z nejfrekventovanějších výrazů (podle Retrográdního slovníku současné češtiny), jednak ze slov, u nichž bylo v excerpované odborné literatuře zjištěno kolísání; jde o maskulina životná i neživotná, apelativa i propria. Následuje korpusová analýza užívaných tvarů příslušných maskulin. Vzhledem k tomu, že některé tvary – zvláště plurálové tvary proprií – nejsou v korpusu SYN2010 zastoupeny, je korpusová analýza v tomto bodě doplněna dotazníkovým výzkumem. Dotazník však nebyl sestaven ideálně: chceme-li získat autentické údaje o preferenci tvrdých, nebo naopak měkkých tvarů v akuz. pl. a instr. pl., nemůžeme se respondentů napřed zeptat na gen. sg. – autorka práce sama uznává, že se respondenti v dotyčných pozicích výraznou měrou řídili právě tím, jaký tvar uvedli v pozici gen. sg.

Kompozice posuzované práce i postup výkladu jsou velmi přehledné, a to jak v případě prezentace tvrzení z odborné literatury, tak při uvádění korpusových nálezů i při formulaci závěrů. Práci však musím vytknout dva související nedostatky týkající se vyhodnocování nálezů a celkového pojetí tématu. Z práce se zdá, že autorka chápe pod pojmem „kolísání“ stav, v němž existuje v některé pozici paradigmatu (nebo ještě lépe ve více pozicích) variantnost, konkurence tvarů, a přehlíží jinou možnost, totiž stav, v němž některé tvary patří k jednomu a jiné k druhému deklinačnímu typu, aniž by nutně muselo dojít v některé pozici paradigmatu k dubletnosti. Různé typy kolísání se v práci nerozlišují, s pojmy MČ2 „paradigma smíšené“ a „paradigma zdvojené“ se nepracuje. A ani ve shrnutí výsledků se autorka nesnaží vystihnout obecnou tendenci, kterou její výzkum u životných apelativ zakončených na -s po mém soudu prokázal: totiž ustavující se smíšený deklinační podtyp.

K méně obecným nedostatkům práce podle mého názoru patří absence uvádění počtu korpusových nálezů u nekolísajících pozic (mezi poměrnými frekvencemi dejme tomu 5 : 0 a 700 : 0 je přece zásadní rozdíl) a nereflexivní skutečnosti, že rozdíl mezi tvrdým a měkkým typem v instr. pl. není slyšitelný, tzn. je pouze pravopisný. Věcné pochybení je na s. 44 (vok. sg. *Francouze* není měkký a nadto není jasné, jde-li o jediný doklad, nebo o víc) a vzájemně neslučitelná jsou tvrzení o slově *Bezděz* na s. 45 a 62. Celkově však práce přispívá k poznání stavu kolísání (a nekolísání) v paradigmatu maskulin zakončených na -s a -z v současné češtině solidním způsobem a splňuje vcelku úspěšně své zadání.

Posuzovanou práci kazí drobnější nedostatky formulační („ověříme s údaji“, s. 23; „jako další bod výzkumu byl výběr“, s. 48), kompoziční (týž delší citát z IJP najdeme na s. 20 a 21), gramatické (chybné koncovky a syntaktická vybočení), interpunkční a mechanické (překlepy a typografické chyby). Celkově však diplomová práce Barbory Klimtové vyhovuje nárokům kladeným v ÚČJTK FF UK na práce diplomové a může být podkladem k obhajobě. Doporučuji hodnotit ji známkou velmi dobře.